

Juridiska fakultetsstyrelsen
Universitetslektor Christoffer Wong

Justitiedepartementet

Remiss: EU:s vapendirektiv – genomförande av 2017 års ändringsdirektiv på miniminivå (SOU 2022:62)

Ju2022/03305

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som har anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande, får härmed avge följande yttrande. Yttrandet har utarbetats av universitetslektor Christoffer Wong.

Inledande anmärkningar

Utredningen lämnar i sitt delbetänkande förslag till ändringar i författningar på området som berör vapen i enlighet med de krav som ställs genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/853 av den 17 maj 2017 om ändring av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen. Medlemsstaterna ska senast den 14 september 2018 ha genomfört 2017 års direktiv (och senast den 14 december 2019 beträffande vissa bestämmelser). Det är under all kritik att det var först flera år efter genomförandetidens utgång som regeringen förordnade en särskild utredare för att se över genomförandet av EU:s vapendirektiv, vilket kanske förklarar varför direktivet har getts att, som ett första steg, anpassa de svenska författningarna på miniminivå innan en noggrann utredning och analys av vapenlagstiftningen i sin helhet har färdigställts. Under tiden har EU hunnit anta Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2021/555 av den 24 mars 2021 om kontroll av förvärv och innehav av vapen, som konsoliderar tidigare lagstiftning på detta område. Den bristande framförhållningen har även inneburit betydande svårighet för remissinstanserna när de endast fått en månad för att svara på remissen på detta tämligen omfattande betänkande; en konsekvens av detta är att fakultetsstyrelsen måste begränsa sitt yttrande till ett avse enbart delar av utredningens förslag.

Det ska dock inledningsvis påpekas att den särskilda utredaren och utredningens sekreterare har genomfört ett utomordentligt gediget arbete på mycket kort tid. Den kritik som framförts ovan är således inte alls riktad mot utredningen utan mot beredningen av ärendet innan utredningen tillsattes. Tvärtom är den särskilda utredaren och andra inblandade värda en stor eloge för sina insatser.

Fakultetsstyrelsens synpunkter

Utgångspunkter

Fakultetsstyrelsen har begränsat sitt yttrande till att avse ändringar som innebär nyheter för svensk lagstiftnings del och tar endast upp regleringen i vapenlagen (1996:67). Fakultetsstyrelsen delar utredningens utgångspunkt att den svenska

vapenlagstiftningen redan håller en hög skydds nivå jämfört med många andra EU-medlemsstater och behovet av författningsändringar har inte förelegat på de flesta områdena för att uppfylla kravet som ställs genom direktiv (EU) 2017/853 (härefter ”direktivet”). Utredningen har identifierat de ändringar som behövs för att genomföra direktivet på miniminivå. När ambitionen enligt utredningsdirektivet är att genomföra nödvändiga förändringar på absolut miniminivå är det oundvikligt att utgå från den nuvarande strukturen i vapenlagstiftningen, men fakultetsstyrelsen vill ändå påpeka att lagstiftningens grundstruktur bör utvärderas vid den fortsatta utredningen efter förevarande delbetänkande.

Tillstånd att inneha skjutvapen och märkning av skjutvapen och vapendelar

Befintlig svensk lagstiftning uppfyller i stort sett direktivets krav.

Fakultetsstyrelsen har ingen erinran mot utredningens förslag till lagtext avseende tillstånd till att inneha skjutvapen samt om märkning av skjutvapen och vapendelar, inklusive märkning vid införsel från tredje land samt märkning vid tillverkning, införsel och överlåtelse från staten till annan för permanent civilt bruk.

Enligt direktivet finns det en möjlighet att införa nationell reglering för märkning av skjutvapen av särskilt stort historiskt värde. Utredningen föreslår att denna möjlighet ska utnyttjas genom införandet av en ny 8 § i 2 kap. vapenlagen. Fakultetsstyrelsen har ingen principiell invändning mot delbetänkandets lagförslag men undrar om det är nödvändigt att begränsa undantaget till fall där ”särskilda skäl” föreligger när det redan ingår i förutsättning för undantaget att föremålet är ”av särskilt stort historiskt värde”.

Vapenmagasin

Genomförandet av direktivet kräver en reglering av vissa vapenmagasin. Utredningen föreslår att det skulle införas bl.a. en ny 7 a § i 1 kap. vapenlagen som definierar begreppet vapenmagasin samt en ny 8 a § i samma kapitel som reglerar en tidsbegränsad rätt till fortsatt innehav av vapenmagasin efter tillståndskravets ikraftträdande. Enligt utredningen ska den som olovligen innehar vapenmagasin dömas enligt samma straffskala för olovligt innehav av ammunition och ljuddämpare, d.v.s. böter eller fängelse i högst sex månader. Fakultetsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag i ovannämnda hänseenden.

Utredningen konstaterar att det finns alternativa sätt att reglera vapenmagasin – nämligen användningsreglering, förvävsreglering och innehavsreglering – och har kommit fram till att innehavsreglering är lämpligast. Fakultetsstyrelsen kan hålla med om att en användningsreglering inte är ett effektivt sätt att reglera vapenmagasin men kan inte helt avvisa en förvävsreglering i kombination med en innehavsreglering. Utredningen bör se över möjligheten till en sådan kombination vid det fortsatta utredningsarbetet.

Vapenmäklare

Direktivet kräver reglering av yrkeskategorin ”vapenmäklare” (d.v.s. någon som yrkesmässigt förmedlar skjutvapen eller ammunition) utöver ”vapenhandlare” (d.v.s. någon som driver handel med skjutvapen eller ammunition), som redan är reglerad enligt vapenlagen. Fakultetsstyrelsen har ingen erinran mot delbetänkandets lagförslag avseende 2 kap. 10–10 d §§.

Enligt förslaget till en ny 10 e § ska en vapenhandlare eller yrkesmässig förmedlare av skjutvapen eller ammunition underrätta Polismyndigheten om varje försök till förvärv av ammunition som han eller hon anser ha varit tvivelaktigt på grund av transaktionens karaktär eller omfattning. Underrättelseskyldigheten är inte straffsanktionerad. I delbetänkandet har anförts att utebliven underrättelse istället

kan beaktas vid prövning av tillstånd eller vara en grund för att återkalla tillståndet. Även om lika stränga krav på precision enligt den straffrättsliga legalitetsprincipen inte kan ställas för en bestämmelse som inte är straffsanktionerad anser fakultetsstyrelsen att det vore önskvärt att det finns, åtminstone i förarbetena, en mer utförlig redogörelse för de omständigheter som anses vara tvivelaktiga samt en diskussion om vilket aktsamhetskrav som kan ställas för att utlösa skyldigheten att underrätta Polismyndigheten. Det bör även anges när en återkallelse av tillståndet kan komma ifråga.

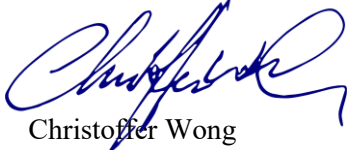
Behandling av personuppgifter i vapenregister och vapenärenden

Fakultetsstyrelsen har ingen erinran mot delbetänkandets förslag till ändringar i 1 a kap. vapenlagen.

Straffbestämmelser och förverkande

Utöver vad som redan sagts ovan har fakultetsstyrelsen ingen erinran mot delbetänkandets förslag till ändringar i 9 kap. vapenlagen. Det är dock något oklart om författningskommentaren till den nya 9 kap. 1 a § 1 st. pkt. 3 avser att lyfta fram, att antalet vapen särskilt ska särskilt utöver vad som redan gäller för pkt. 1 och 2, eller enbart det förhållandet att 3 pkt. efter lagändringen omfattar även förmedling.

Enligt delegation

Christoffer Wong